

Opinie

Niet voor het eerst: Strafbaarstelling “illegaliteit” en hulp ondergraaft uitgangspunten van een rechtvaardige en solidaire samenleving.

Na eerdere pogingen in 2003 en 2012, staat de politiek opnieuw op het punt “illegaal” verblijf strafbaar te stellen. Dit initiatief past binnen een bredere trend in Europa en daarbuiten waarbij irreguliere migratie bestreden wordt met repressieve beleidsmaatregelen. Aan zulke maatregelen is er echter nu al geen gebrek, gelet op juridische instrumenten als het terugkeerbesluit, inreisverbod, uitzetting en detentie. Gesterkt door de opkomst van rechts populisme, trachten de initiatiefnemers echter voorlopers te zijn inzake ontmoedigingsbeleid door niet alleen de aanwezigheid van maar meteen ook hulpverlening aan ongedocumenteerden te criminaliseren.

Eerder dan een daadwerkelijk probleem op te lossen, worden er door deze maatregelen wellicht verschillende nieuwe problemen gecreëerd. Het voorstel miskent de realiteit dat ongedocumenteerden op verschillende manieren onderdeel zijn van de samenleving, als buurtgenoten, klasgenoten, vrienden, familie en vooral: werkenden. Door de strafbaarstelling wordt de kloof tussen de bijdrages die ze elke dag leveren aan de maatschappij en hun maatschappelijke positie onoverbrugbaar. Het gebruik van het woord “illegaal” stigmatiseert ongedocumenteerden ook al hebben zij geen misdaad begaan en voedt angst en afkeer in de maatschappij.

De strafbaarstelling van hulpverlening criminaliseert verder onder meer de Bed, Bad Brood dienstverlening die vaak het laatste houvast is waar ongedocumenteerden gebruik van kunnen maken bij gebrek aan ondersteuning vanwege de overheid. Mensenrechten betreffen ieder mens, ongedocumenteerd of niet. Door hulpverlening en solidariteit strafbaar te stellen wordt de facto ontkend dat mensenrechten zijn vastgelegd in internationale verklaringen die niet voor niets “universeel” zijn. Bovendien wordt hiermee het signaal uitgezonden dat ongedocumenteerden best aan hun lot overgelaten worden. Dit duwt hen niet alleen verder de informaliteit in, maar zet ook de deur open voor de intensivering van allerlei vormen van uitbuiting.

Tot slot kunnen er vragen gesteld over de capaciteit van de Nederlandse overheid om woord bij daad te voeren. Het handhaven op ongedocumenteerd verblijf, dus zonder verblijfsstatus, zal met het capaciteitstekort geen prioriteit bij de politie hebben. Die zijn er immers om misdadigers op te sporen, niet om mensen op te pakken die juridisch niets anders verkeerd doen dan hier te zijn. Andersom zal geen ongedocumenteerde meer aangifte doen van slachtofferschap van mensenhandel, arbeidsuitbuiting, seksuele uitbuiting, enz. omdat zij bij aangifte zelf gearresteerd zullen worden.

Strafbaarstelling lost kortom niets op, maar brengt ernstige schade toe aan de samenleving door het criminaliseren van solidariteit, het schenden van mensenrechten en het creëren van een angst- en haatklimaat ten opzichte van ongedocumenteerden. Terwijl de betrokken politici krachtig willen overkomen, beschouwen we dit initiatief vanuit OCON als een symbolisch zwaktebod dat de basiswaarden van een rechtvaardige en solidaire samenleving ondergraaft.

